

luonnos 11.10.2023

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
11.10.2023

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS ELÄINTEN HYVINVOINTIKORVAUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin maaseudun kehittämistoimenpiteet perustuvat jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus.

Maaseudun kehittämistoimenpiteet jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion suunnitelma-asetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään strategiasuunnitelmaan. Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma). Eläinten hyvinvointikorvaus on osa Suomen CAP-suunnitelmaa. Eläinten hyvinvointikorvauksesta säädetään suunnitelma-asetuksen 70 artiklassa. Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022 (komission täytäntöönpanopäätös C(2022)6022). Suomi on esittänyt muutoksia CAP-suunnitelmaan vuodelle 2024. Muutosesitys toimitettiin Euroopan komissiolle 16.6.2023.

Kansallisesti eläinten hyvinvointikorvauksesta säädetään eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa (1333/2022). Lain 3 §:n 5 momentin, 7 §:n 4 momentin, 11 §:n 5 momentin, 12 §:n 6 momentin, 13 §:n 5 momentin ja 15 §:n 5 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin eläinten hyvinvointikorvauksesta. Edellä mainittujen säännösten nojalla on annettu valtioneuvoston asetus eläinten hyvinvointikorvauksesta (1381/2022). Asetuksella säädetään tarkemmin eläinten hyvinvointikorvauksen eläinlajikohtaisista toimenpiteistä ja niiden sisällöstä, toimenpiteiden valinnasta, eläinmäärän laskemisesta, hyvinvointikorvauksen myöntämisestä sekä hyvinvointikorvauksen määrästä ja maksamisesta. Hyvinvointikorvauksen toimenpiteitä on mahdollista valita nauta-, sika-, lammas-, vuohi- ja siipikarjatiljoilla.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ruokavirastolta, Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry:ltä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Luonnonvarakeskukselta, Helsingin yliopiston

eläinlääketieteelliseltä tiedekunnalta, Eläinten hyvinvointikeskukselta, Eläinsuojeluliitto Animalia ry:ltä, SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapetens förbund rf:ltä, Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liitto ry:ltä, Pihvikarjaliitto ry:ltä, Suomen Siipikarjaliitto ry:ltä, Suomen Sikayrittäjät ry:ltä, Suomen Lammasyhdistys ry:ltä ja Suomen Vuohiyhdistys ry:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Eläinten hyvinvointikorvauksesta annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Muutoksella otettaisiin huomioon Euroopan komission CAP-suunnitelmaan hyväksymät vuotta 2024 koskevat muutokset. Lisäksi asetukseen tehtäisiin eläinten hyvinvointiin liittyvän lainsäädännön uudistamisesta johtuvia teknisluonteisia säädösviittausten päivityksiä.

4. Asetuksen pykäläkohtaiset perustelut

4 § 2 mom.

Asetuksen 4 §:n 2 momenttiin lisättäisiin CAP-suunnitelman muutoksen mukaisesti sikatilalla valittavissa oleviin toimenpiteisiin kastraatiokivun lievitys. Eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) valmistelun yhteydessä sovittiin, että tiettyjen lain vaatimusten siirtymäkauden aikana eläinten hyvinvointikorvauksen avulla edistetään eläinten hyvinvointia ja autetaan tuottajia sopeutumaan kiristyviin vaatimuksiin. Eläinten hyvinvoinnista annettu laki kieltää porsaiden kirurgisen kastraation 1.1.2035 alkaen. Kastraation yhteydessä kipulääkkeen käyttö on pakollista 1.1.2024 alkaen ja puudutteen käyttö 1.1.2027 alkaen. Kastraatiokivun lievitystä voidaan edistää eläinten hyvinvointikorvauksen avulla. Siksi asetukseen esitetään lisättäväksi uusi toimenpide kastraatiokivun lievityksestä.

9 § 1 mom.

Asetuksen 9 §:ssä säädetään hyvinvointikorvauksen eläinlajikohtaisten toimenpiteiden osalta kansallisella lainsäädännöllä asetetuista vähimmäisvaatimuksista, jota toimenpiteen valinnan on noudatettava, jotta hyvinvointikorvaus voitaisiin maksaa. Eläinlajikohtaisten toimenpiteiden vähimmäistaso muodostuu eläinten hyvinvointiin liittyvästä kansallisesta lainsäädännöstä. Pelkän vähimmäistason noudattamisesta ei kuitenkaan makseta hyvinvointikorvausta vaan korvausta maksetaan vain vähimmäisvaatimukset ylittävien toimenpiteiden toteuttamisesta. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin eläinten hyvinvointiin liittyvän kansallisen lainsäädännön muutoksesta johtuva teknisluonteinen päivitys säädösviittauksiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojelulakiin (247/1996) muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

10 § 2 mom.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen (396/1996) muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

11 § 4 mom.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

12 §

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin CAP-suunnitelman muutosta vastaava muutos, jonka mukaan maatilalla olisi oltava vasikalle pakastettua ternimaitoa, ternimaitojauhetta tai täydennysrehua, joka sisältää ternimaitoa tai naudan immunoglobuliinia. Momenttiin esitetään muutosta, koska toimeenpanon yhteydessä on havaittu tarpeelliseksi tarkentaa ternimaitoa korvaavan rehun määritelmää. Lisäksi 3 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

13 § 3 mom.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

14 § 2 mom.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin kansallisella lainsäädännöllä asetettuihin vähimmäisvaatimuksiin eläinten hyvinvoinnista annetun lain 33 §:n 2 momentti ja 35 §:n 1 momentti.

15 §:n 2 mom.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin kansallisella lainsäädännöllä asetettuihin vähimmäisvaatimuksiin eläinten hyvinvoinnista annetun lain 33 §:n 2 momentti ja 35 §:n 1 momentti.

16 § 2 momentti

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin kansallisella lainsäädännöllä asetettuihin vähimmäisvaatimuksiin eläinten hyvinvoinnista annetun lain 33 §:n 2 momentti.

17 § 2 mom.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

18 § 6 mom.

Pykälän 6 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

19 § 3 mom.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

20 §

Pykälään tehtäisiin CAP-suunnitelman muutosta vastaavat muutokset. Emakot ja ensikot olisi pidettävä pihatossa tai ryhmäkarsinassa. Nykyisin voimassa olevan säännöksen mukaan emakot ja ensikot on tiineytettävä pihatossa tai ryhmäkarsinassa, jossa emakot ja ensikot ovat koko tiineysajan vieroituksesta seuraavaan tiinehtymisen varmistamiseen asti. Toimenpide ei koskisi emakoita silloin, kun ne ovat porsitusosastolla. Lisäksi 2 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin.

Makuualueen olisi oltava kuivitettu tai eläinten olisi saatava esteettömästi heinää tai olkea.

Vaihtoehtoisuus ei siten liity kiinteäpohjaiseen lattiaan vaan kuivikkeisiin ja virikkeisiin. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1

momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

21 § 3 mom.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

22 § 4 mom.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

22 a §

Asetukseen lisättäisiin uusi 22 a §, jossa säädettäisiin kastroatiokivun lievitystä koskevasta eläinten hyvinvointikorvauksen toimenpiteestä. Eläinten hyvinvoinnista annettu laki kieltää porsaiden kirurgisen kastroation 1.1.2035 alkaen. Kastroation yhteydessä kipulääkkeen käyttö on pakollista 1.1.2024 alkaen ja puudutteen käyttö 1.1.2027 alkaen. Kastroatiokivun lievitystä voidaan edistää eläinten hyvinvointikorvauksen avulla. Siksi asetukseen esitetään lisättäväksi uusi toimenpide kastroatiokivun lievityksestä. Kastroatiokivun lievitystä koskevaa toimenpidettä olisi toteutettava maatilalla kaikkien karjuporsaiden osalta. Kastroatiokivun jatkohoitoon olisi käytettävä kipulääkettä kastroatiota seuraavana päivänä. Maatilalla olisi oltava karjuporsaiden kastroatiokäytännöistä hoito- ja lääkityssuunnitelma. Viljelijän olisi kirjattava lääkkeiden käytön tarkoitus ja käyttö sekä karjuporsaiden kastroatiokäytännöt. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimenpiteen kansallisella lainsäädännöllä asetetuista vähimmäisvaatimuksista, joita toimenpiteen valinnee on noudatettava, jotta hyvinvointikorvaus voitaisiin maksaa.

23 § 2 mom.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

24 § 5 mom.

Pykälän 5 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

25 § 3 mom.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

26 § 3 mom.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

27 §

Pykälän 4 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin. Broilerien puolivuositaisissa teuraseräraporteissa vesipöhön vuoksi hylättyjen ruhojen prosentiosuus ei saisi ylittää yhtä

prosenttia ja jalkapohjatulehdusarvioinnin tuloksen olisi oltava alle 30 pistettä. Lisäksi 7 momenttiin tehtäisiin vastaavanlainen teknisluonteinen säädösviittausten päivitys kuin 9 §:n 1 momenttiin. Viittaukset kumottuun eläinsuojeluasetukseen muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa eläinten hyvinvoinnista annettua lakia.

28 § 2 mom.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös asetukseen lisättäväksi ehdotetusta uudesta toimenpiteestä maksamisesta. Eläinten hyvinvointikorvaus kastraatiokivun lievitystä koskevasta toimenpiteestä maksettaisiin emakoiden keskimääräisen määrän perusteella.

29 §

Pykälään lisättäisiin CAP-suunnitelman muutoksen mukaisesti kastraatiokivun lievitystä koskevasta toimenpiteestä maksettavan eläinten hyvinvointikorvauksen määrä. Eläinten hyvinvointikorvausta voitaisiin maksaa vuosittain 6 euroa eläinyksikköä kohden.

5. Taloudelliset vaikutukset

Eläinten hyvinvointikorvauksesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion talousarvion momentilta 30.10.43 (Eläinten hyvinvointikorvaukset). Vuoden 2024 valtion talousarviota koskevan hallituksen esityksen (HE 41/2023) mukaan kyseisen momentin määräraha on 74 miljoonaa euroa, josta EU:n rahoitusosuutta on 31,8 miljoonaa euroa ja kansallista osuutta 42,2 miljoonaa euroa. EU:n rahoitusosuus rahoituskaudella 2023—2027 on maaseuturahaston osalta 43 prosenttia.

Momentilla 30.10.43 arvioidaan lisäksi olevan vuonna 2024 noin 45,7 miljoonaa euroa vuodelta 2023 siirtyvää määrärahaa. Momentilla arvioidaan siirtyvä määräraha huomioon ottaen olevan yhteensä käytettävissä noin 119,7 miljoonaa euroa. Siirtyvä määräraha käytetään vuonna 2023 myönnettyjen eläinten hyvinvointikorvausten toisen maksuerän maksamiseen. Vuonna 2023 myönnettyjen eläinten hyvinvointikorvausten toinen maksuerä (noin 70 prosenttia) maksetaan kesäkuussa 2024.

Eläinten hyvinvointikorvausta varten arvioidaan vuonna 2024 tarvittavan CAP-suunnitelman mukaisten eläinten hyvinvointikorvausten maksuun noin 74 miljoonaa euroa.

Eläinten hyvinvointikorvauksesta aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspäätösten, valtion talousarvion ja henkilötyövuosien puitteissa.

6. Lausuntopalaute

7. Laintarkastus

8. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen eläinten hyvinvointikorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.